

Checklist

invoering controle op wapenbezit horeca

list

Colofon

Auteurs Edo de Vries Robbé en Henk Ferwerda
(Advies- en Onderzoeksgroep Beke)

Opdrachtgever Ministerie van Justitie

Met dank aan Siert Vos (Politie Gelderland-Midden),
Ivoline van Erpecum (Ministerie van Justitie), Eline Vermaat
(Politie Midden- en West-Brabant), Frans Kraaijkamp
(Politie Gelderland-Midden), Peter de Wolf
(Koninklijk Horeca Nederland) en Paul Beekman
(Openbaar Ministerie Arnhem)

Grafische vormgeving Marcel Grotens

© Ministerie van Justitie, 2007

Check

Checklist

invoering controle op wapenbezit horeca

List

Inleiding

Het tegengaan van het bezit van wapens in de horeca behoort tot een van de belangrijke speerpunten voor de aanpak van geweld, zoals het Kabinet deze heeft geformuleerd in het *Actieplan tegen geweld*. Een van de bijdragen hieraan is deze checklist die bedoeld is voor horecagelegenheden, politie en gemeenten. De checklist biedt een handreiking voor de invoering van controles op wapenbezit in de horeca. De vrij recentelijk ontwikkelde horecakuizen waarin aangetroffen wapens kunnen worden gedeponereerd, moeten deze controles vergemakkelijken.

Doel van de checklist

Uit de 'Feiten en cijfers' blijkt dat er nog steeds mensen zijn die met een wapen op zak uitgaan. Daarnaast is gebleken dat de invoering van wapencontroles en gerelateerde maatregelen kunnen leiden tot een lager aantal incidenten, terwijl de inzet van beveiligingspersoneel afneemt. Controles op wapenbezit zijn dan ook niet alleen bedoeld voor uitgaansgelegenheden die problemen hebben op dit gebied. Deze checklist moet worden gezien als een puur preventief instrument dat een positieve uitwerking beoogt te hebben op het veiligheidsgevoel in en rond de horeca. Het is de bedoeling dat wapencontroles in de horeca op veel grotere schaal ingevoerd zullen worden en dat meer horecagelegenheden gebruik gaan maken van horecakuizen.

Opzet checklist

In de checklist onderscheiden we verschillende fasen die nodig zijn om de invoering van controles op wapenbezit in de horeca te vergemakkelijken. Eerst introduceren we de betrokken partijen en de definities. Vervolgens onderscheiden we drie deeltrajecten: de voorbereidingsfase, de uitvoeringsfase en de nazorgfase.

Verschiede partijen dragen bij deze controles ieder hun eigen verantwoordelijkheid. Met icoontjes geven we aan wie de verantwoordelijke is voor de uitvoering van bepaalde delen van het traject. In de tekst maken we daarnaast met behulp van icoontjes verwijzingen naar bijlagen (bijvoorbeeld naar wetsartikelen, bronnen voor aanvullende informatie of goede praktijkvoorbeelden). Deze zijn terug te vinden op de bijgeleverde cd-rom. Dit wordt aangegeven met .

Feiten en cijfers

Het wapenbezit onder jongeren is uitgebreid onderzocht in Groningen. Hieruit blijkt dat van de bezoekers van discotheken een kleine 10% van de vrouwen en ruim 14% van de mannen aangeeft een wapen te bezitten. Van de discotheekbezoekers geeft 3,8% aan ook werkelijk het wapen mee te nemen bij het uitgaan.

Uit ander onderzoek naar agressie in de horeca blijkt dat 5% van de jongeren tijdens het uitgaan een wapen bij zich draagt. Verder valt op dat zowel onder jongeren die (in het afgelopen jaar) agressie hebben vertoond als onder jongeren die slachtoffer zijn geweest, het wapenbezit aanzienlijk hoger is dan onder degenen die niet bij agressie betrokken zijn geweest (De Bie en De Haan, 1999).

Sinds een paar jaar hangen in horecagelegenheden in Heerlen, Maastricht en Amsterdam horecakuizen, waarin de bij bezoekers aangetroffen wapens worden opgeborgen.

In Amsterdam werden in 2005 in totaal 1150 wapens gevonden (vooral messen). Opvallend is dat bij gelegenheden met veel vaste klanten het wapenbezit sterk afneemt, terwijl dat in disco's en kroegen met wisselend publiek hoog blijft.

Definities

De Wet wapens en munitie geeft aan voor welke wapens het verboden en strafbaar is deze te dragen. Kort samengevat gaat het om de volgende soorten wapens:

Steekwapens

bijvoorbeeld een stiletto of vlindersmes.

Slag- of stootwapens

bijvoorbeeld een werpster, boksbeugel of wapenstok.

Vuurwapens

Overige wapens

bijvoorbeeld pepperspray, traangasbusje of wurgstok.

Imitatiewapens

Overige voorwerpen

die mogelijk als wapen kunnen worden gebruikt zoals een schroevendraaier, barkruk of kapotgeslagen bierglas/bierflesje.

Wet wapens en munitie

Betrokken partijen en verantwoordelijkheden

Deze checklist is bedoeld voor horecagelegenheden, gemeenten en politie. Daarnaast zijn ook het Openbaar Ministerie (OM) en Koninklijk Horeca Nederland betrokken bij de invoering van controles op wapenbezit in de horeca:

 Horecagelegenheden zijn op grond van de Arbeidsomstandighedenwet verantwoordelijk voor de veiligheid en het welzijn van personeel en bezoekers. De horeca is primair verantwoordelijk voor de veiligheid in de horecagelegenheid zelf.

 De besturen van **gemeenten** zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het lokale veiligheidsbeleid in hun gemeenten. Een van de taken die daaruit voortvloeit, is het voeren van de regie bij het totstandkomen van een geïntegreerd horecabeleid.

 De **politie** is belast met handhaving van de wet- en regelgeving en de openbare orde.

 Het **OM** is verantwoordelijk voor het afhandelen van strafzaken.

 Koninklijk Horeca Nederland behartigt collectieve en individuele belangen van meer dan 20.000 van de in totaal ruim 36.000 horecagelegenheden in ons land.

Straffen

Op het dragen of gebruiken van wapens staan strenge sancties zoals flinke gevangenisstraffen en hoge boetes. In de praktijk staat op het dragen van een wapen meestal een geldboete.

De hoogte van deze boete is afhankelijk van het soort wapen en de omstandigheden. Jongeren onder de 18 jaar krijgen bij wapenbezit vaak een (lagere) boete of een taakstraf. Een dagvaarding door de kinderrechter is ook mogelijk. Bij een tweede aanhouding wegens wapenbezit wordt de straf fors hoger.

De checklist

Verkorte versie

Voordat controles op wapenbezit kunnen worden ingevoerd, moeten eerst de volgende stappen zijn doorlopen:

- Opstarten van of deelnemen aan een horecaoverleg
- Opstellen veiligheidsconvenant
- Opstellen veiligheidsplan
- Opname regels over wapenbezit en controles in de huisregels
- Zichtbaar maken van de huisregels

Bij de uitvoering zijn de volgende aspecten van belang:

- Organisatie structurele wapencontroles in de horeca
- Organisatie incidentele wapencontroles
- Aanvullende maatregelen
- Nazorg en flankerende maatregelen

Uitgebreide checklist

Wanneer een horecagelegenheid, de politie of een gemeente wil overgaan tot het invoeren van controles op wapenbezit in de horeca en het plaatsen van horecakluizen, moeten de verschillende partijen eerst een aantal zaken regelen. We willen hierbij benadrukken dat deze fase cruciaal is voor het invoeren van wapencontroles. Het is weinig zinvol om wapencontroles in te voeren zonder dat hierover goed is nagedacht, regels zijn aangepast en er goede contacten zijn gelegd tussen horecagelegenheden, politie, gemeenten en OM.

Vorbereidingsfase

□ Starten van of deelnemen aan het horecaoverleg

Zowel de horecaonderneming als de politie en de gemeenten dienen deel te nemen aan een regelmatig terugkerend veiligheidsoverleg. Dit horecaoverleg is de plek om problemen bespreekbaar te maken en voorlichting te geven aan horecagelegenheden. Vanuit het horecaoverleg kan de ingebruikname van horecakluizen worden gestimuleerd bij horecagelegenheden die minimaal over een portier of beveiligingsmedewerker beschikken. Hier kunnen ook afspraken worden gemaakt over de financiering van deze horecakluizen. In sommige steden worden deze bijvoorbeeld betaald door de gemeente, in andere door gemeente, politie en horecagelegenheid samen. De prijs van een horecakluis bedraagt ongeveer 300 euro.

Het is belangrijk dat de verschillende partners vaste contactpersonen aanwijzen voor dit horecaoverleg:

■ Er dient een vast aanspreekpunt of vaste contactfunctionaris vanuit de politie te zijn. Deze gebiedsgebonden politiefunctiearis moet worden gekoppeld aan het horecaconcentratiegebied. Hij of zij is het vaste aanspreekpunt voor externe partijen en is met de andere partners verantwoordelijk voor een of meer verschillende horecagelegenheden. Het is ook mogelijk speciaal hiervoor een politieteam te benoemen. In Amsterdam bijvoorbeeld is hiertoe het Horeca Interventieteam opgericht. De verantwoordelijke van de politie moet ook bij het horecaoverleg (zie onder horecaoverleg) aanwezig zijn.

De politie moet bij melding van ernstige strafbare feiten streven naar een zo snel mogelijke interventie en afhandeling in overleg met de horecagelegenheid. Ook in minder ernstige gevallen moet de politie snel beschikbaar zijn. Hier gaat een preventieve werking van uit. Indien er horecakluizen zijn of worden geplaatst, is het van groot belang dat er goede afspraken worden gemaakt over het legen hiervan. Dit dient minimaal eenmaal per week te gebeuren (in elk geval na het weekend).

■ Er dient contact te worden gelegd met het OM. Het is niet noodzakelijk dat de contactpersoon vanuit het OM bij het horecaoverleg aanwezig is, maar het is wel belangrijk het OM te betrekken. Met name in de voorbereidingsfase van het convenant (zie onder opstellen convenant) dient de medewerking vanuit het OM zo groot mogelijk te zijn. Maak samen met het OM goede afspraken over het belang van het onderwerp. Spreek ook af hoe de betrokkenen omgaan met incidenten en aange troffen wapens (vindt er bijvoorbeeld wel of geen vervolging plaats en wat doet men met aangetroffen vuurwapens).

■ Er dient een vaste contactpersoon bij de gemeente te zijn. Deze neemt deel aan en initieert het horecaoverleg. De gemeente heeft een cruciale taak en moet zorgen voor conti nuering van de beleidsmatige aandacht voor veiligheid in de horeca. Een of meer gemeentelijke ambtenaren (liefst uitvoe renden) met jeugd, horeca en/of veiligheid in hun pakket moeten de invoering van controles op wapenbezit en het opstellen van veiligheidsconvenanten (zie convenant Veilig Uitgaan) sti muleren en coördineren. Met het vergunningenbeleid kan de gemeente indien gewenst ook invloed uitoefenen op de aanwe zigheid van detectieapparaten en horecakuizen. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld ook een financiële bijdrage leveren aan de financiering van geplastificeerde huisregels, horecakuizen en voorlichting. Daarnaast moet de gemeente ook de evaluerende rol naar zich toe trekken. Eens in de twee of drie jaar dient zij de partijen bij elkaar te roepen voor een evaluatie. De gemeentelijke amb tenaren dienen dit terug te koppelen naar de wethouders.

■ Koninklijk Horeca Nederland dient een vaste contactpersoon aan te stellen voor het horecaoverleg. Koninklijk Horeca Nederland heeft samen met een aantal (overheids)instanties de Handreiking Veilig Uitgaan ontwikkeld. Deze handreiking kan als basis dienen voor een gestructureerde samenwerking tussen private en publieke partijen op lokaal niveau.

■ Per horecagelegenheid moet een vaste contactpersoon deelnemen aan het horecaoverleg. Deze persoon is verantwoor delijk voor veiligheidszaken binnen de horecagelegenheid. In veel gevallen zal dit de horecaondernemer zelf zijn. Hij is dan bewaker van het proces rond de uitvoering van het veiligheidsbeleid en het veiligheidsplan en een duidelijk aanspreekpunt voor externe partijen. Daarnaast kan hij een incidentenregi stratie bijhouden. Dit is nuttig om verantwoording af te kun nen leggen naar het management en de politie. Tenslotte is de contactpersoon er verantwoordelijk voor dat het personeel (met name de portiers) op de hoogte is van het convenant, de regels en gemaakte afspraken. In geval van een incident en het aantreffen van wapens is het belangrijk dat iedereen de horecarichtlijn volgt.

□ Opstellen of aanvullen van een convenant Veilig Uitgaan

Om de verantwoordelijkheden vast te leggen en de betrokken partijen te committeren verdient het aanbeveling een convenant op te stellen - bij voorkeur in het bredere kader van de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan - of in bestaande veiligheidsconvenanten aanvullingen op te nemen met betrekking tot controles op wapenbezit en het plaatsen van horecakluizen. In verschillende gemeenten zijn hiervan al voorbeelden te vinden. In veel gevallen gaf de gemeente hiertoe de aanzet. Zij kan er bijvoorbeeld voor kiezen alle horecagelegenheden in het horecaconcentratiegebied te stimuleren het convenant te ondertekenen.

Convenant Veilig Uitgaan

□ Opstellen veiligheidsplan horecagelegenheid

De Arbeidsomstandighedenwet (artikel 3) stelt dat in verband met een zo groot mogelijke veiligheid en een zo goed mogelijke bescherming van de gezondheid en het bevorderen van welzijn bij of in verband met de arbeid, de werkgever ervoor moet zorgen dat de werknemer zoveel mogelijk wordt beschermd tegen agressie en geweld en de nadelige gevolgen daarvan.

Horecagelegenheden kunnen hiertoe een veiligheidsplan opstellen. In verschillende gemeenten is dit ook verplicht gesteld.

Leg hierin de volgende zaken vast:

- Dat er in de horecagelegenheid bepaalde regels gelden (die zijn opgenomen in de huisregels).
- Welke preventieve maatregelen de horecaonderneming neemt.
- Het doel van de maatregelen (curatief en preventief).
- Dat de horecaonderneming bij de ingang op wapens controleert.
- Dat er sancties zijn wanneer er wapens worden aangetroffen.
- Dat medewerkers hierin worden getraind.

Daarnaast kunnen in het veiligheidsplan bijvoorbeeld allerlei zaken over brandveiligheid, maatregelen ter voorkoming van alcoholmisbruik en drugsgebruik en procedures bij calamiteiten staan.

www.horeca.nl/veiligheidsplan

Opnemen van regels over wapenbezit en controles daarop in de huisregels

Neem in de huisregels de volgende zaken op:

- Overzicht van strafbare feiten, zaken of gedragingen die niet getolereerd worden.
- Het recht van de horecagelegenheid en/of politie om te controleren op wapens (zowel door te fouilleren als door middel van detectieapparatuur).
- Dat wapens in beslag genomen en overgedragen worden aan de politie.
- Dat de horecagelegenheid indien nodig aangifte zal doen.

Huisregels

Zichtbaar maken huisregels

Wanneer deze regels niet in de huisregels zijn opgenomen en/of niet bekend zijn bij de bezoekers, kunnen geen wapencontroles worden uitgevoerd. De huisregels moeten duidelijk zichtbaar zijn voor alle bezoekers. Dit betekent dat ze bij de ingang van de horecagelegenheid moeten worden opgehangen. Daarnaast verdient het aanbeveling de huisregels te plaatsen op de website van de horecagelegenheid.

Uitvoeringsfase

Het opstellen van regels, het leggen van verantwoordelijkheid bij bepaalde personen en het leggen van contacten zijn echter niet genoeg. Regels moeten ook gecontroleerd worden.

□ **Organisatie van structurele wapencontroles in de horeca**

Bij een structurele wapencontrole door de horecagelegenheid zijn verschillende zaken belangrijk:

- Aanwezigheid van gecertificeerd beveiligingspersoneel.
- Mogelijkheid te fouilleren. Daarnaast kan met behulp van detectiepoorten of bodyscanners worden gecontroleerd of bezoekers wapens bij zich dragen.
- Het plaatsen van horecakuizen. Hierin worden aangetroffen wapens (eventueel ook drugs) gedeponeerd. Alleen de politie kan de kluis openen. Het voordeel voor de horecaondernemer is dat hij de wapens dan niet op zijn kantoortje in een schoenen-does heeft liggen en ook niet zelf met wapens over straat hoeft om naar het politiebureau te gaan. Daarnaast blijft hierdoor de overtreder anoniem. In het geval dat er vuurwapens worden aangetroffen, is dit natuurlijk een ander verhaal (zie onder nazorg).
- Naleven van afspraken zoals die zijn gemaakt over het legen van de horecakuizen.

Procedure wapenboxen 🕒

□ **Organisatie incidentele wapencontroles**

Wapencontroles kunnen ook incidenteel binnen een horecagelegenheid worden gehouden. Over het algemeen is dit meer van toepassing op grote (dans)feesten. Het initiatief hiervoor zal meestal van de politie uitgaan en de organisator zal hiervan niet altijd op de hoogte zijn.

□ Aanvullende maatregelen

Andere maatregelen om de veiligheid te vergroten zijn bijvoorbeeld het plaatsen van toegangscamera's en invoering van toegangspasjes. In verschillende horecagelegenheden wordt al gebruik gemaakt van dergelijke pasjes. Deze kunnen heel simpel zijn, maar het is ook mogelijk de pasjes te voorzien van biometrische gegevens (vingerafdruk in combinatie met gezichtsscan). Verwacht wordt dat in de toekomst veel uitgaansgelegenheden hiervan gebruik zullen maken, omdat op deze manier reischoppers gemakkelijk buiten de deur kunnen worden gehouden. Het nadeel is echter dat toeristen veel minder gemakkelijk binnen kunnen komen.

Lokaal kan de politie er ook voor kiezen om in het horecaconcentratiegebied regelmatig preventief te fouilleren.

Nazorg en flankerende maatregelen

□ Wanneer wapens worden aangetroffen en de horecagelegenheid beschikt over een horecakluis

Indien bij een controle of anderszins wapens worden gevonden, dient de situatie ingeschat te worden om op basis daarvan de politie wel of niet meteen in te schakelen. In geval van een steekwapen kan deze in de horecakluis worden gedeponereerd. Eventueel kan hiervan bij de politie melding worden gemaakt (zeker wanneer de horecakluis vol dreigt te raken).

Indien het om vuurwapens gaat, dient de horecagelegenheid meteen de politie in te schakelen. In principe is de horecakluis hiervoor niet bedoeld. Er zal op vuurwapens altijd sporenonderzoek moeten worden uitgevoerd. In overleg met het OM zullen hierover in het convenant Veilig Uitgaan afspraken gemaakt moeten worden.

- **Wanneer wapens worden aangetroffen, maar de horecagelegenheid beschikt niet over een horecakluis**

Het komt geregeld voor dat horecaondernemers met aangetroffen wapens over straat gaan om deze op het politiebureau af te leveren. Wettelijk is dit echter verboden. De horecaondernemer dient dan ook, afhankelijk van de situatie, te overwegen om meteen de politie in te schakelen. In het geval van vuurwapens is dit sowieso aan te raden. In het geval van steekwapens echter ook. Waar bewaar je immers deze wapens en wat doe je als de eigenaar zijn spullen aan het einde van de avond terug wil?

- **Deurbeleid**

Indien bij een bezoeker wapens worden aangetroffen, kan de bezoeker worden geweigerd. Of dit daadwerkelijk gebeurt, ligt in handen van de portier.

- **Maatregelen gemeente**

Bij het aantreffen van verboden wapens in een horecagelegenheid, zonder dat de ondernemer hiervan tijdig melding heeft gedaan bij de politie, kan de burgemeester overgaan tot bestuursrechtelijke maatregelen.

- **Maatregelen OM**

Het Openbaar Ministerie zal bepalen hoe de zaak wordt afgehandeld. Indien mogelijk zal worden overgegaan tot strafrechtelijke vervolging.

- **Aanvullingen op wapencontroles**

Wanneer wapencontroles worden ingevoerd, verdient het aanbeveling deze te combineren met voorlichting aan het personeel. In het portiersoverleg zal het onderwerp wapenbezit worden besproken en worden nadere werkafspraken hierover gemaakt.

De politie kan hieraan een bijdrage leveren door aan horecaondernemers en personeel tijdens het horecaoverleg voorlichting te geven over drugs, wapens en de behandeling van agressieve personen (die al dan niet onder invloed van alcohol en/of drugs verkeren). De voorlichting wordt op verzoek van de horecaondernemer(s) dan wel op initiatief van de politie gegeven.

Voorlichting kan ook gericht zijn op het uitgaanspubliek. Mogelijkheden hiervoor zijn landelijke en lokale bewustwordingscampagnes (bijvoorbeeld Meld Misdaad Anoniem), flyeracties, het ophangen van posters en voorlichting op scholen.

Ten slotte zijn er op verschillende plaatsen initiatieven ontwikkeld om de traditionele bierglazen te vervangen door glazen die net als een autoruit verbrijzelen wanneer deze stuk gaan. In Eindhoven zijn bij verschillende horecagelegenheden dergelijke glazen al ingevoerd.

Meer informatie

www.horeca.org

www.zinloosgeweld.nl

www.meldmisdaadanoniem.nl

www.hetccv.nl

